

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НОВОВОЛИНСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НННІЕМ

Роман ЧОРНИЙ

« 30 » серпня 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 30 » серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

“ПОДАТКОВА СИСТЕМА”

ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)
галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність – 051 «Економіка»
освітньо-професійна програма – «Економіка та управління
бізнесом»

кафедра фундаментальних та спеціальних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	2	4	28	28	3	8	83	150	4

30.8.2024

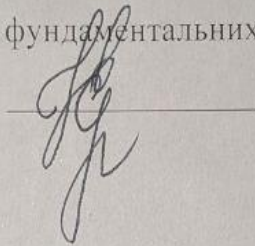
НОВОВОЛИНСЬК – ЗУНУ

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка», затвердженої Вченою Радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06.2023 р.).

Робочу програму склав д.е.н., професор кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін Ярослав КОСТЕЦЬКИЙ.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін, протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

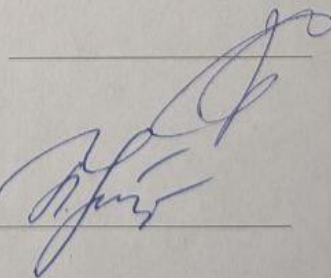
Завідувач кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін, к.е.н,
доцент

Наталія КРАВЧУК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності з економіки,
протокол № 1 від 30.08.24р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності,
д.е.н., проф.

Віктор КОЗЮК

Гарант ОПП,
к.е.н., доц.

Людмила УНІЯТ

I. СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ "ПОДАТКОВА СИСТЕМА"

Опис дисципліни "Податкова система"

Дисципліна – «Податкова система»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Статус дисципліни нормативна дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 5	спеціальність – 051 «Економіка» освітньо-професійна програма – «Економіка та управління бізнесом»	Рік підготовки: <i>Денна – 2</i> Семестр: <i>Денна – 4</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)	Лекції: <i>Денна – 28 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 28 год.</i>
Загальна кількість годин: <i>Денна – 150</i> <i>Заочна - 150</i>		Самостійна робота: <i>Денна – 83 год.,</i> Тренінг 8 год. Індивідуальна робота – 3 год.
Тижневих годин–10 год., з них аудиторних –4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

II. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПОДАТКОВА СИСТЕМА»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Основною метою викладання дисципліни «Податкова система» є формування у майбутніх спеціалістів глибоких та ґрунтовних знань з теоретичних та методологічних основ формування податкової системи, які вироблені фіскальною наукою, і засвоєння навиків практичної роботи у сфері оподаткування як платників податків, так і працівників контролюючих органів у сфері оподаткування.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завданням вивчення навчального курсу є оволодіння студентами методологічних та методичних питань справляння податків і зборів (обов'язкових платежів), принципів організації діяльності податкової роботи в державі, елементів і методик розрахунку податків і зборів (обов'язкових платежів).

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни.

- здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку;
- здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- здатність складати та аналізувати фінансову звітність;
- здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

2.4. Передумови вивчення дисципліни

Вивчення курсу «Податкова система» передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із курсів «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Фінанси», «Фінанси підприємств» і «Основи оподаткування» та цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

2.5. Результати навчання

- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
- визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку;
- демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні;
- виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань;
- виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення;
- розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

III. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ПОДАТКОВА СИСТЕМА»

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування податкової системи

Тема 1. Соціально-економічний зміст, види та функції податків.

Сутність податків. Податки в системі доходів державного бюджету. Податки та інші форми платежів до бюджету. Визначення податків, їх ознаки.

Функції податків. Співвідношення функцій та їх єдність.

Термінологія оподаткування. Елементи податку. Методи побудови податкових ставок. Тверді і процентні ставки. Види процентних ставок: пропорційні, прогресивні, регресивні; їх комбінації. Проста і складна прогресії в оподаткуванні. Пільги в оподаткуванні.

Класифікація податків, її ознаки. Види прямих податків. Переваги та недоліки прямих податків, проблеми їх стягнення. Регулюючий механізм окремих видів прямих податків.

Види непрямих податків. Переваги та недоліки непрямих податків, їх місце в податковій системі країни.

Література: 3, 4, 8, 11, 15.

Тема 2. Податкова політика і податкова система.

Податкова політика: поняття та напрямки реалізації. Фактори, що визначають напрямки і характер податкової політики. Критерії проведення податкової політики. Рівнонапруженість в оподаткуванні. Стабільність та гнучкість податкової політики, їх взаємозв'язок. Податкова політика в країнах з перехідною економікою. Суть податкового регулювання ринку.

Наукові основи побудови податкової системи. Поняття податкової системи і основні вимоги до неї. Структурна побудова податкової системи. Оптимізація співвідношення фіскальної достатності, економічної ефективності і соціальної справедливості. Поняття податкової структури. Фактори, що визначають структуру податкової системи.

Система оподаткування та принципи її побудови. Структура системи оподаткування в Україні. Вплив оподаткування на інвестиції та економічний ріст в країні.

Література: 3, 4, 8, 11, 15.

Тема 3. Організація діяльності контролюючих органів у сфері оподаткування і податкової роботи.

Основи та організація податкової роботи, її основні елементи. Залежність рівня податкової роботи від чіткості податкової політики і налагодженості державних органів у сфері оподаткування держави.

Контролюючі органи у сфері оподаткування, склад Державної фіскальної служби України. Організаційна структура та функції Державної фіскальної служби України. Права, обов'язки й відповідальність працівників Головних управлінь Державної фіскальної служби України, їх персональні звання.

Правове регламентування діяльності контролюючих органів у сфері оподаткування і податкової роботи. Інструктивно-методичне забезпечення справляння податків і зборів.

Основи адміністрування податків і зборів. Контролюючі органи та органи стягнення. Податкова звітність. Податкові консультації. Порядок визначення суми податкових та грошових зобов'язань платника податків, порядок їх сплати та оскарження рішень контролюючих органів. Податковий контроль. Організація обліку платників податків. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контролюючих органів. Перевірки. Погашення податкового боргу платників податків. Застосування міжнародних договорів та погашення податкового боргу за запитами компетентних органів іноземних держав. Відповідальність за порушення податкового законодавства.

Література: 3, 4, 8, 11, 10.

Змістовий модуль 2. Практика функціонування податкової системи України

Тема 4. Податок на додану вартість.

Універсальний акциз як форма непрямого оподаткування. Основні види універсального акцизу, що використовується у світовій фіскальній практиці.

Сутність податку на додану вартість, його виникнення та розвиток. Запровадження та функціонування ПДВ в Україні. Платники податку на додану вартість. Вимоги щодо реєстрації осіб як платників податку. Добровільна реєстрація платників податку. Порядок реєстрації платників податку. Анулювання реєстрації платника податку.

Визначення об'єкта оподаткування. Місце постачання товарів та послуг. Порядок визначення бази оподаткування в разі постачання товарів/послуг. Особливості визначення бази оподаткування в разі постачання товарів/послуг в окремих випадках. Порядок визначення бази оподаткування для товарів, які ввозяться на митну територію України, послуг, які поставляються нерезидентами на митній території України. Особливості визначення бази оподаткування для готової продукції, виготовленої з використанням давальницької сировини нерезидента, у разі її постачання на митній території України. Особливості визначення бази оподаткування в окремих випадках (порядок коригування податкових зобов'язань та податкового кредиту).

Розміри ставок податку. Операції, що підлягають оподаткуванню за основною ставкою. Операції, що підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою. Операції, що не є об'єктом оподаткування. Операції, звільнені від оподаткування. Податковий кредит. Пропорційне віднесення сум податку до податкового кредиту.

Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або відшкодуванню з Державного бюджету України (бюджетному відшкодуванню), та строки проведення розрахунків.

Податкова накладна. Звітні (податкові) періоди. Порядок надання податкової декларації та строки розрахунків з бюджетом.

Порядок оподаткування ввезення на митну територію України давальницької сировини іноземним замовником та вивезення виробленої з неї готової продукції. Порядок оподаткування вивезення з митної території України давальницької сировини українського замовника та ввезення виготовленої з неї готової продукції. Особливості оподаткування операцій при переміщенні товарів через митний кордон України. Порядок оподаткування туристичних послуг. Оподаткування послуг, що постачаються нерезидентами, місце постачання яких розташоване на митній території України.

Спеціальний режим оподаткування діяльності у сфері сільського та лісового господарства, а також рибальства. Спеціальний режим оподаткування діяльності щодо виробів мистецтва, предметів колекціонування або антикваріату.

Особливості оподаткування операцій, пов'язаних із виконанням робіт з підготовки до зняття і зняття енергоблоків Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему. Світовий досвід справляння ПДВ.

Література: 1, 3, 4, 8, 11.

Тема 5. Акцизний податок.

Акцизний податок, як форма специфічних акцизів. Особливості акцизного оподаткування в Україні. Платники податку. Об'єкти оподаткування. База оподаткування. Підакцизні товари та ставки податку. Дата виникнення податкових зобов'язань. Порядок обчислення податку з товарів, вироблених на митній території України. Порядок обчислення

податку з товарів, які ввозяться на митну територію України.

Порядок обчислення податку в разі тимчасового ввезення на митну територію України та переміщення через митну територію України транзитом підакцизних товарів. Особливості обчислення податку за адвалорними ставками. Особливості обчислення податку з тютюнових виробів. Порядок і строки сплати податку. Складення та подання декларації з акцизного податку. Контроль за сплатою податку.

Особливості оподаткування алкогольних напоїв. Виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів. Ввезення на митну територію України імпортованих алкогольних напоїв і тютюнових виробів. Контроль за надходженням податку з алкогольних напоїв і тютюнових виробів

Особливості оподаткування деяких підакцизних товарів залежно від напрямку його використання. Акцизні склади. Світовий досвід справляння акцизного податку.

Література: 10, 3, 4, 8, 11.

Тема 6. Мито як фіскальний інструмент та засіб митного регулювання.

Основи митної справи в Україні. Економічна сутність та призначення мита. Класифікація мита. Мито як джерело доходів державного бюджету і регулятор міжнародного бізнесу та процесів споживання. Термінологія митної справи : митна територія та митний кордон, імпорт, експорт та транзит, митна декларація, резиденти і нерезиденти, декларанти.

Платники і ставки мита. Порядок і методика сплати мита. Пільги для юридичних та фізичних осіб. Справляння мита та порядок його перерахування в бюджет. Відповідальність платників та контроль за сплатою мита. Основні тенденції та напрямки митного оподаткування у світовій фіскальній практиці.

Література: 7, 10, 3, 4, 8.

Тема 7. Податок на прибуток підприємств.

Прибуткове оподаткування підприємств та організацій, його місце в системі оподаткування. Варіанти прибуткового оподаткування підприємств.

Платники і ставки податку на прибуток підприємств. Об'єкт оподаткування. Порядок визначення доходів та їх склад. Доходи, що не враховуються для визначення об'єкта оподаткування. Порядок визнання доходів.

Склад витрат та порядок їх визнання. Витрати, що не враховуються при визначенні оподатковуваного прибутку. Особливості визнання витрат подвійного призначення. Особливості визначення складу витрат платника податку в разі сплати процентів за борговими зобов'язаннями. Особливості визначення складу витрат на виплати фізичним особам згідно з трудовими договорами та договорами цивільно-правового характеру. Особливості віднесення до складу витрат сум внесків на соціальні заходи.

Податкова база. Порядок урахування від'ємного значення об'єкта оподаткування в результатах наступних податкових періодів. Ставки податку. Порядок обчислення податку. Оподаткування операцій особливого виду. Звільнення від оподаткування.

Особливості оподаткування виробників сільськогосподарської продукції. Особливості оподаткування страховика. Оподаткування неприбуткових установ та організацій. Особливості оподаткування прибутку підприємств, отриманого у зв'язку із впровадженням енергоефективних технологій. Безнадійна та сумнівна заборгованість. Особливості оподаткування нерезидентів.

Світовий досвід прибуткового оподаткування підприємств, фірм та корпорацій. Корпоративний податок.

Література: 10, 11, 13, 15.

Тема 8. Податок на доходи фізичних осіб.

Податки з населення та основи прибуткового оподаткування. Податок на доходи фізичних осіб як форма індивідуального прибуткового оподаткування. Оподатковувані і неоподатковувані доходи. Шедулярна та глобальна система оподаткування.

Платники податку на доходи фізичних осіб. Об'єкт і база оподаткування. Доходи, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу.

Порядок оподаткування операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого майна. Порядок оподаткування операцій з продажу або обміну об'єктів рухомого майна. Оподаткування доходу, отриманого платником податку в результаті прийняття ним у спадщину чи дарунок коштів, майна, майнових чи немайнових прав. Визначення суми процентів, сплачених платником податку за користування іпотечним житловим кредитом з метою нарахування податкової знижки. Забезпечення виконання податкових зобов'язань.

Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність. Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації).

Література: 10, 11, 13, 15, 9.

Тема 9. Екологічний податок.

Платники екологічного податку. Об'єкт та база оподаткування. Ставки податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення. Ставки податку за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти. Ставки податку за розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах. Ставки податку за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені). Ставки податку за тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлені особливими умовами ліцензії строк.

Порядок обчислення екологічного податку. Порядок подання податкової звітності та сплати податку. Нормативне регулювання порядку справляння плати за землю та її форми.

Тема 10. Спеціальні податкові режими.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності. Загальні положення справляння єдиного податку. Групи платників єдиного податку. Порядок визначення доходів та їх склад. Ставки єдиного податку та особливості їх встановлення. Податковий (звітний) період. Порядок нарахування та строки сплати єдиного податку. Ведення обліку і складення звітності платниками єдиного податку. Особливості нарахування, сплати та подання звітності з окремих податків і зборів платниками єдиного податку.

Оподаткування сільськогосподарських виробників за спрощеною системою оподаткування. Платники податку. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Ставки податку. Податковий (звітний) період. Порядок нарахування та строки сплати. Особливості обкладення платників податку окремими податками і зборами. Порядок набуття статусу платника податку. Відповідальність платників.

Література: 10, 11, 13, 15.

Тема 11. Рентна плата.

Основи та мета встановлення рентної плати. Державна власність на ресурси як основа отримання державою доходів за їх використання. Принципи встановлення плати за ресурси. Види плати за ресурси. Об'єкти сплати, побудова ставок і визначення платників.

Рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні. Платники рентної плати. Об'єкт оподаткування. Ставки рентної плати. Коригуючі коефіцієнти. Порядок обчислення податкових зобов'язань та строк сплати. Контроль та відповідальність платників.

Рентна плата за користування надрами. Плата за користування надрами для видобування корисних копалин. Плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.

Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України. Платники ренти. Об'єкт оподаткування ренти. Ставки ренти. Порядок обчислення і сплати ренти.

Рентна плата за спеціальне використання води. Платники ренти. Об'єкт оподаткування рентою. Ставки ренти. Порядок обчислення ренти. Особливості обчислення ренти при встановленні лімітів використання води. Порядок сплати ренти.

Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів. Платники ренти. Об'єкт оподаткування рентою. Ставки ренти. Порядок обчислення ренти. Порядок перерахунку ренти. Порядок сплати ренти.

Література: 10, 11, 13, 15.

Тема 12. Місцеві податки і збори.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Платники податку. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Пільги із сплати податку. Ставки податку. Базовий податковий (звітний) період. Порядок обчислення суми податку. Порядок обчислення сум податку в разі зміни власника об'єкта оподаткування податком. Порядок і строки сплати податку.

Транспортний податок. Платники податку. Об'єкти оподаткування податком. База оподаткування податком. Ставки податку. Пільги щодо податку. Податковий період. Строк сплати податку. Порядок обчислення податку. Порядок сплати податку.

Плата за землю. Платники земельного податку. Об'єкти оподаткування. База оподаткування. Ставки податку. Особливості встановлення ставок земельного податку. Пільги щодо сплати податку для фізичних осіб. Пільги щодо сплати податку для юридичних осіб. Земельні ділянки, які не підлягають оподаткуванню. Особливості застосування пільгового оподаткування. Податковий період. Порядок обчислення плати за землю. Строк сплати плати за землю. Орендна плата. Індикація нормативної грошової оцінки земель. Порядок зарахування до бюджетів плати за землю.

Збір за місця для паркування транспортних засобів. Платники збору. Об'єкт і база оподаткування збором. Ставки збору. Особливості встановлення збору. Порядок обчислення та строки сплати збору. Базовий податковий (звітний) період.

Туристичний збір. Платники збору. Ставки збору. База справляння. Податкові агенти. Особливості справляння збору. Порядок сплати збору. Базовий податковий (звітний) період.

Контроль податкових інспекцій за правильністю нарахування та своєчасністю сплати місцевих податків та зборів.

Література: 10, 11, 13, 15.

IV. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «ПОДАТКОВА СИСТЕМА»

(денна форма навчання)

	Кількість годин					
	Лекції	Прак-тичні заняття	Самостій-на робота	Індиві-дуальна робота	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування податкової системи.						
Тема 1. Соціально-економічний зміст, види та функції податків	2	2	6	1	4	тестування, опитування, розв'язання задач, самостійна робота
Тема 2. Податкова політика і податкова система	2	2	7			
Тема 3. Організація діяльності контролюючих органів у сфері оподаткування і податкової роботи	2	2	7			
Змістовий модуль 2. Практика функціонування податкової системи України						
Тема 4. Податок на додану вартість	2	2	7	2	4	тестування, опитування, розв'язання задач, самостійна робота
Тема 5. Акцизний податок	2	2	7			
Тема 6. Мито як фіскальний інструмент та засіб митного регулювання	2	2	7			
Тема 7. Податок на прибуток підприємств	2	2	7			
Тема 8. Податок на доходи фізичних осіб	2	2	7			
Тема 9. Екологічний податок	2	2	7			
Тема 10. Спеціальні податкові режими	2	2	7			
Тема 11. Рентна плата	4	4	7			
Тема 12. Місцеві податки і збори	4	4	7			
Разом	28	28	83			

V. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ – 28год.

Практичне заняття 1

Тема: «Соціально-економічний зміст, види та функції податків»- 2 год.

Мета: засвоїти необхідність і сутність існування податків в ринковій економіці.

Питання для обговорення:

1. Історичний розвиток оподаткування.
2. Соціально-економічний зміст та функції податків.
3. Елементи системи оподаткування.
4. Класифікація податків.
5. Види прямих та непрямих податків: їх характеристика.
6. Зміст перекладання податків.

Література [1,2,3,4,8,12]

Практичне заняття 2

Тема: «Податкова політика та податкова система держави»- 2 год.

Мета: навчитись розуміти значення та визначати раціональні вектори проведення податкової системи держави й ефективну структуру податків та податкової системи України у відповідності до наукових принципів оподаткування.

Питання для обговорення:

1. Податкова політика держави.
2. Основні принципи формування податкової політики.
3. Критерії реалізації податкової політики.
4. Поняття і структура податкової системи.
5. Наукові основи побудови податкової системи.
6. Основні принципи оподаткування.
7. Система оподаткування України та принципи її побудови.

Література [1,2,3,4,8,12]

Практичне заняття 3

Тема: «Організація діяльності контролюючих органів у сфері оподаткування і податкової роботи» - 2 год.

Мета: вивчити повноваження контролюючих органів у сфері оподаткування та вміти їх застосовувати.

Питання для обговорення:

1. Основи та організація податкової роботи, її основні елементи.
2. Державна фіскальна служба України: організаційна структура і функції.
3. Права, обов'язки й відповідальність працівників Головних управлінь Державної фіскальної служби України та податкових інспекцій, їх персональні звання.
4. Правове регламентування діяльності Державної фіскальної служби України і податкової роботи.
5. Інструктивно-методичне забезпечення справляння податків і зборів.

6. Основи адміністрування податків і зборів.
7. Контролюючі органи та органи стягнення.
8. Податкова звітність.
9. Податкові консультації.
10. Порядок визначення суми податкових та грошових зобов'язань платника податків, порядок їх сплати та оскарження рішень контролюючих органів.
11. Податковий контроль.

Література [1,2,3,4,8,12]

Практичне заняття 4

Тема: «ПДВ як форма універсального акцизу» 2 год.

Мета: засвоїти практику нарахування та сплати ПДВ.

Питання для обговорення:

1. Універсальний акциз як форма непрямого оподаткування.
2. Основні види універсального акцизу, що використовується у світовій фіскальній практиці.
3. Сутність податку на додану вартість, його виникнення та розвиток. Запровадження та функціонування ПДВ в Україні.
4. Платники податку на додану вартість. Вимоги щодо реєстрації осіб як платників податку. Добровільна реєстрація платників податку. Порядок реєстрації платників податку. Анулювання реєстрації платника податку.
5. Визначення об'єкта оподаткування. Місце постачання товарів та послуг.
6. Порядок визначення бази оподаткування в разі постачання товарів/послуг.
7. Особливості визначення бази оподаткування в разі постачання товарів/послуг в окремих випадках.
8. Розміри ставок податку.
9. Операції, що підлягають оподаткуванню за основною ставкою.
10. Операції, що підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою.
11. Операції, що не є об'єктом оподаткування.
12. Операції, звільнені від оподаткування.
13. Податковий кредит. Пропорційне віднесення сум податку до податкового кредиту.
14. Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або відшкодуванню з Державного бюджету України (бюджетному відшкодуванню), та строки проведення розрахунків.
15. Податкова накладна. Звітні (податкові) періоди. Порядок надання податкової декларації та строки розрахунків з бюджетом.
16. Порядок оподаткування ввезення на митну територію України давальницької сировини іноземним замовником та вивезення виробленої з неї готової продукції.
17. Порядок оподаткування вивезення з митної території України давальницької сировини українського замовника та ввезення виготовленої з неї готової продукції.
18. Особливості оподаткування операцій при переміщенні товарів через митний кордон України.
19. Порядок оподаткування туристичних послуг.
20. Оподаткування послуг, що постачаються нерезидентами, місце

постачання яких розташоване на митній території України.

21. Світовий досвід справляння ПДВ.

Література [1,2,3,4,8,12]

Практичне заняття 5.

Тема: «Акцизний податок» - 2 год.

Мета: засвоїти практику нарахування та сплати акцизного податку.

Питання для обговорення:

1. Акцизний податок, як форма специфічних акцизів.

2. Особливості акцизного оподаткування в Україні.

3. Платники податку.

4. Об'єкти оподаткування. База оподаткування.

5. Підакцизні товари та ставки податку.

6. Дата виникнення податкових зобов'язань.

7. Порядок обчислення податку з товарів, вироблених на митній території України.

8. Порядок обчислення податку з товарів, які ввозяться на митну територію України.

9. Порядок обчислення податку в разі тимчасового ввезення на митну територію України та переміщення через митну територію України транзитом підакцизних товарів.

10. Особливості обчислення податку за адвалорними ставками.

11. Особливості обчислення податку з тютюнових виробів.

12. Порядок і строки сплати податку.

13. Складення та подання декларації з акцизного податку.

14. Контроль за сплатою податку.

15. Особливості оподаткування алкогольних напоїв.

16. Особливості оподаткування деяких підакцизних товарів залежно від напрямку його використання. Акцизні склади.

17. Світовий досвід справляння акцизного податку.

Література [1,2,3,4,8,12]

Практичне заняття 6

Тема: «Мито як фіскальний інструмент та засіб митного регулювання»

- 2 год

Мета: оволодіти навиками нарахування та сплати митних платежів при переміщенні товарів через митний кордон.

Питання для обговорення:

1. Основи митної справи в Україні.

2. Економічна сутність та призначення мита.

3. Класифікація мита.

4. Мито як джерело доходів державного бюджету і регулятор міжнародного бізнесу та процесів споживання.

5. Термінологія митної справи: митна територія та митний кордон, імпорт, експорт та транзит, митна декларація, резиденти і нерезиденти, декларанти.

6. Платники і ставки мита.

7. Порядок і методика сплати мита.

8. Пільги для юридичних та фізичних осіб.
9. Справляння мита та порядок його перерахування в бюджет
10. Основні тенденції та напрямки митного оподаткування у світовій фіскальній практиці.

Література [1,2,3,4,8,12]

Практичне заняття 7.

Тема: «Податок на прибуток підприємств» - 2 год.

Мета: засвоїти практику нарахування та сплати податку на прибуток підприємств.

Питання для обговорення:

1. Прибуткове оподаткування підприємства організацій, його місце в системі оподаткування.
2. Варіанти прибуткового оподаткування підприємств.
3. Платники і ставки податку на прибуток підприємств.
4. Об'єкт оподаткування.
5. Порядок визначення доходів та їх склад.
6. Доходи, що не враховуються для визначення об'єкта оподаткування.
7. Порядок визнання доходів.
8. Склад витрат та порядок їх визнання.
9. Витрати, що не враховуються при визначенні оподатковуваного прибутку.
10. Особливості визнання витрат подвійного призначення.
11. Особливості визначення складу витрат платника податку в разі сплати процентів за борговими зобов'язаннями.
12. Особливості визначення складу витрат на виплати фізичним особам згідно з трудовими договорами та договорами цивільно-правового характеру.
13. Особливості віднесення до складу витрат сум внесків на соціальні заходи.
14. Об'єкти амортизації. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів.
15. Методи нарахування амортизації.
16. Визначення вартості об'єктів амортизації.
17. Облік операцій із землею та її капітальним поліпшенням.
18. Амортизація витрат, пов'язаних з видобутком корисних копалин.
19. Податкова база.
20. Порядок урахування від'ємного значення об'єкта оподаткування в результатах наступних податкових періодів.
21. Ставки податку. Порядок обчислення податку.
22. Оподаткування операцій особливого виду.
23. Звільнення від оподаткування.
24. Особливості оподаткування виробників сільськогосподарської продукції.
25. Особливості оподаткування страховика.
26. Оподаткування неприбуткових установ та організацій.
27. Безнадійна та сумнівна заборгованість.
28. Особливості оподаткування нерезидентів.

29. Світовий досвід прибуткового оподаткування підприємств, фірм та корпорацій. Корпоративний податок.

Література [1,2,3,4,8,12]

Практичне заняття 8.

Тема: «Податок на доходи фізичних осіб» - 2 год.

Мета: засвоїти практику нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб.

Питання для обговорення:

1. Податки з населення та основи прибуткового оподаткування.
2. Податок на доходи фізичних осіб як форма індивідуального прибуткового оподаткування.
3. Оподатковувані і неоподатковувані доходи.
4. Шедулярна та глобальна система оподаткування.
5. Платники податку на доходи фізичних осіб.
6. Об'єкт і база оподаткування.
7. Доходи, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподаткованого доходу.
8. Податкова знижка.
9. Ставки податку.
10. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету. Перерахунок податку та податкові соціальні пільги.
11. Особливості нарахування (виплати) та оподаткування окремих видів доходів.
12. Особи, відповідальні за утримання (нарахування) та сплату (перерахування) податку до бюджету.
13. Порядок оподаткування операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого майна.
14. Порядок оподаткування операцій з продажу або обміну об'єктів рухомого майна.
15. Оподаткування доходу, отриманого платником податку в результаті прийняття ним у спадщину чи дарунок коштів, майна, майнових чи немайнових прав.
16. Визначення суми процентів, сплачених платником податку за користування іпотечним житловим кредитом з метою нарахування податкової знижки.
17. Забезпечення виконання податкових зобов'язань.
18. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування.
19. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність.
20. Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації).

Література [1,2,3,4,8,12]

Практичне заняття 9.

Тема: «Екологічний податок» - 2 год.

Мета: засвоїти практику нарахування та сплати екологічного податку.

Питання для обговорення:

1. Платники екологічного податку.
2. Об'єкти оподаткування. База оподаткування.
3. Ставки екологічного податку.
4. Пільги щодо сплати екологічного податку.
5. Податковий період.
6. Порядок обчислення та строк сплати екологічного податку.

Література [1,2,3,4,8,12]

Практичне заняття 10.

Тема: «Спеціальні податкові режими» - 2 год.

Мета: оволодіти навиками в сфері спеціальних податкових режимів.

Питання для обговорення:

1. Єдиний податок.
2. Особливості справляння єдиного податку юридичними і фізичними особами. Платники податку.
3. Об'єкт оподаткування.
4. База оподаткування. Ставки податку.
5. Податковий (звітний) період.
6. Порядок нарахування та строки сплати.
7. Особливості обкладення платників податку окремими податками і зборами. Порядок набуття статусу платника податку.

8. Відповідальність платників.

Література [1,2,3,4,8,12]

Практичне заняття 11-12.

Тема: «Рентна плата».- 4 год

Мета: засвоїти практику нарахування ренти.

Питання для обговорення:

1. Основи та мета встановлення рентної плати.
2. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.
3. Рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні.
4. Плата за користування радіочастотним ресурсом України.
5. Плата за спеціальне використання води.
6. Плата за спеціальне використання лісових ресурсів.

Література [1,2,3,4,8,12]

Практичне заняття 13-14.

Тема: «Місцеві податки і збори» - 4 год.

Мета: засвоїти практику нарахування та сплати місцевих податків і зборів.

Питання для обговорення:

1. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
2. Збір за місця для паркування транспортних засобів.
3. Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності.
4. Туристичний збір.
5. Контроль податкових інспекцій за правильністю нарахування та своєчасністю сплати місцевих податків та зборів.

Література [1,2,3,4,8,12]

VI. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

1. Написати доповідь на обрану тему (25 балів). Опрацьовуючи тему теоретичного завдання студент повинен виокремити та записати основні тези, що дають характеристику проблематиці питання, зазначити актуальність теми, окремі факти, цифрові дані, які наочно дозволять ознайомитися з її суттю. При написанні доповіді звернути увагу на перелік рекомендованої літератури, а також використовувати матеріали періодичних видань, конференцій, монографій та ін..

Тематика доповідей для самостійної роботи студентів:

1. Форми платежів до бюджету: податок, збір, плата, внески, відрахування.
2. Функції податків та їх співвідношення у різних видів податків.
3. Механізм реалізації фіскальної функції податків.
4. Регулююча функція податків.
5. Основні напрямки податкового регулювання.
6. Елементи податку: суб'єкт, об'єкт, носій, джерело сплати, одиниця оподаткування, податкова ставка і квота.
7. Податкові ставки та методи їх побудови.
8. Тверді й процентні ставки податку. Види процентних ставок.
9. Класифікація податків за економічним змістом.
10. Класифікація податків за ознакою органів державної влади, що їх встановлюють.
11. Класифікація податків, залежно від способів їх справляння.
12. Соціально-економічний зміст і види прямих податків.
13. Соціально-економічний зміст і види непрямих податків.
14. Переваги та недоліки прямих та непрямих податків.
15. Наукові основи побудови податкової системи.
16. Податки і формування бюджету: взаємообумовленість.
17. Податкова система та принципи її побудови.
18. Принципи оподаткування.
19. Оптимум Паретто.
20. Податки як інструмент фінансового регулювання розвитку суспільства.
21. Рівноцінність, рівнонапруженість та соціальна справедливість в оподаткуванні.
22. Податкова політика та її напрямки.
23. Економічна ефективність податкової системи.
24. Взаємозв'язок стабільності та гнучкості податкової політики.
25. Податкова політика України в перехідній економіці.
26. Організаційна структура та функції Міністерства доходів і зборів України.
27. Права і відповідальність посадових осіб Головних управлінь Міністерства доходів і зборів України та податкових інспекцій.
28. Основи й організація податкової роботи.

29. Фактори, що впливають на рівень податкової роботи.
30. Правове регулювання встановлення податків.
31. Інструктивне забезпечення справляння податків.
32. Облік платників і податкових надходжень.
33. Способи утримання податків.
34. Адміністрування податків: зміст, напрямки і загальна характеристика.
35. Поняття ухилення від сплати податків у фіскальній науці.
36. Форми ухилення від сплати податків.
37. "Тіньова" економіка як сфера вчинення податкових злочинів.
38. Особливості ухилення від сплати різних видів податків.
39. Сутність та форми перекладання податків.
40. Проблеми подвійного оподаткування.
41. Декларація з податку на прибуток: порядок заповнення та строки подання.
42. Спрощена система оподаткування в Україні.
43. Податок на доходи фізичних осіб як форма індивідуального прибуткового оподаткування.
44. Податок на доходи фізичних осіб в системі оподаткування населення.
45. Пільги по податку на доходи фізичних осіб.
46. Подання інформації в податкові органи про утримані суми податку на доходи фізичних осіб та виплачені суми доходів.
47. Особливості оподаткування податком на доходи фізичних осіб окремих видів доходів (авторські гонорари та виплати, доходи від зайняття підприємницькою діяльністю).
48. Мета та особливості встановлення рентної плати у державі.
49. Принципи встановлення рентної плати.
50. Види рентної плати.
51. Майнові податки в Україні та їх характеристика.
52. Податок на нерухоме майно: порівняльна характеристика вітчизняної та світової практики справляння.
53. Місцеві податки та особливості їх справляння.
54. Місцеві збори, їх роль у формуванні дохідної бази місцевих бюджетів.
55. Податкові платежі, їх види і загальна характеристика.
56. Призначення, види та фіскальна роль неподаткових платежів.
57. Відповідальність за порушення податкового законодавства: вітчизняна та зарубіжна практика.

2. Практичні завдання для самостійної роботи студентів передбачають виконання 5 задач з дисципліни (по 15 балів кожна). Умови задач містять невідому величину «n», замість якої студент підставляє число свого порядкового номеру у журналі групи.

VII. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ – 12 год.

Під час тренінгу студенти мають виконати наступні завдання:

1. Нарахування непрямих податків (заповнення податкових декларацій, розрахунок суми податків) згідно варіанту
2. Нарахування прямих податків (заповнення податкових декларацій, розрахунок

суми податків) згідно варіанту

VIII. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахунково-аналітичні завдання;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- підсумковий письмовий екзамен.

IX. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час практичних занять по темах 1-6	Письмова контрольна робота за темами 1-6, яка містить 5 тестів (по 6 балів), 1 визначення (10 балів), 2 теоретичних завдання (по 25 і 35 балів)	Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час практичних занять по темах 7-12	Письмова контрольна робота за темами 7-12, яка містить 5 тестів (по 6 балів), 1 визначення (10 балів), 1 теоретичне завдання (35 балів) та 1 задачу (25 балів)	Оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання завдань тренінгу	Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання завдань для самостійної роботи	Структура екзаменаційного білету містить: 10 тестів по 4 бали; теоретичне завдання (30 балів); розрахункові завдання (30 балів)

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Х. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-12
2.	Проекційний екран	1-12
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome), наявність доступу до мережі Internet	1-12
4.	Персональні комп'ютери, комунікаційне програмне забезпечення ZOOM, для занять у он-лайн формі	1-12
5.	Комунікаційна навчальна платформа MOODLE для організації дистанційного навчання.	1-12
6.	Програмне забезпечення: ОС WINDOWS.	1-12
7.	Інструменти Microsoft Office (Word, Excel, Power Point)	1-12
8.	Google Forms, Google Sheets	1-12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бечко П.К., Власюк С.А., Бечко В.П., Шумило Т. В. Принципи справедливості та їх відображення при оподаткуванні суб'єктів господарювання у вітчизняній податковій системі. Бізнес-Інформ. 2021. № 3. С. 156-161.

2. Біляк Ю.В., Тітенко З.М. Податкова система : навч. посіб. Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : НУБіП України, 2021. 633 с.

3. Валігура В.А. Сучасні тенденції гармонізації ПДВ у країнах Європейського Союзу. Фінанси України. 2022. № 3. С. 22-37.

4. Варналій З.С., Романюк М.В. Податкова система: [підручник]. К.: Знання України, 2019. 567 с.

5. Герчаківський С. Д., Сідляр В. В. Фіскальне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2020. 280 с.

6. Електронний кабінет платника податків URL : <https://cabinet.tax.gov.ua>

7. Котенко А. Принципи податкового законодавства як вихідні засади побудови податкової системи Право України. 2020. № 4. С. 43-56.

8. Крисоватий А.І., Валігура В.А. Новації та напрями вдосконалення податкового законодавства України в умовах воєнного стану. Фінанси України. 2022. №6. С. 33-53.

9. Лещук Г.В., Івасюк Н.Б. Податкова система України в умовах пандемії COVID-19: сучасні реалії та прогнози. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2020. Вип. 33(1). С. 87-92.

10. Легостаєва О. О., Гнип Н. О. Податкова система : практикум : навч. посіб. 2-ге вид. Львів : Новий Світ 2000, 2019. 228 с.

11. Луніна І.О., Білоусова О.С., Фролова Н.Б. Конкурентоспроможність податкової системи в контексті розширення фіскального простору України. Економіка України. 2020. №10. С. 34-53.

12. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

13. Перевірки, що здійснюються податковими органами державної фіскальної служби України : види, порядок проведення, строки, оскарження : практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. К. : ЦУЛ, 2019. 248 с.

14. Податкова система: навчальний посібник / І. С. Волохова, О. Ю. Дубовик, М. О. Слатвінська [та інш.] / ред. І. С. Волохова, О. Ю. Дубовик. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.

15. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n1012>.

16. Сідляр В. В., Валігура В. А. Проблеми адміністрування митних платежів через призму фіскальних загроз. Ефективна економіка. 2021. № 8. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9173>

17. Соколовська А.М. Оцінка наслідків реформування податкової системи України в контексті показників податкового навантаження. Бізнес Інформ. 2020. № 7. С. 214-223.

18. Становлення та розвиток податкової системи України : монографія / М. Г. Волошук [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т, Юрид. ф-т, Голов. упр. держ. податк. служби України у Закарпат. обл., Місц. осередок ГО "Всеукр. асоц. ветеранів ДПС України" Закарпат. обл. Ужгород : Видво Олександри Гаркуші, 2021. 169 с.

19. Ткачик Ф.П., Валігура В.А., Дмитрів В.І. Фіскально-регулюючий потенціал податку на доходи фізичних осіб. Економіка та суспільство. 2021. Випуск 29. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/602/576>

20. Трансформаційні процеси у податковій системі України : монографія / [І. С. Волохова та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук І. С. Волохової ; Одес. нац. екон. ун-т. Одеса : Атлант, 2018. 382 с.

21. Управлінські інформаційні системи в обліку та оподаткуванні [Текст] : навч. посіб. / В.М. Краєвський [та ін.] ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. 287 с.